

ИНСТИТУТ ПО МАТЕМАТИКА
И ИНФОРМАТИКА - БАН

ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
ФАКУЛТЕТ ПО ИЗОбРАЗИТЕЛНО ИЗЮСТВО

ИНСТИТУТ ЗА ЕТНОЛОГИЯ И
ФОЛКЛОРИСТИКА - БАН

ЕВРОПЕЙСКА АСОЦИАЦИЯ НА
ФОЛКЛОРИТЕ ФЕСТИВАЛИ

СЪЮЗ НА УЧИТЕ В БЪГАРИЯ
КЛОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО

ОЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО

KIN 2022

КУЛТУРНО
ИСТОРИЧЕСКО
НАСЛЕДСТВО:

О П А З В А Н Е
ПРЕДСТАВЯНЕ
ДИГИТАЛИЗАЦИЯ
международна конференция

СБОРНИК

ИЗБРАНИ РЕЗЮМЕТА

PROCEEDINGS

SELECTED ABSTRACTS
FROM INTERNATIONAL
CONFERENCE **KIN2022**

CULTURAL AND HISTORICAL HERITAGE Preservation, Presentation, Digitalization

Proceedings of selected abstracts, 2022
Veliko Tarnovo, Bulgaria
Institute of Mathematics and Informatics at the Bulgarian Academy of Sciences

КУЛТУРНО-ИСТРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО Опазване, представяне, дигитализация

Сборник с избрани резюмета, 2022
Велико Търново, България
Институт по математика и информатика при Българска академия на науките

This work is subject to copyright.

Permission to make digital or hard copies of portions of this work for personal or classroom use is granted without fee, provided that the copies are not made or distributed for profit or commercial advantage and that the copies bear this notice and the full citation on the first page. To otherwise reproduce or transmit in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or by any information storage retrieval system or in any other way requires written permission from the publisher.

Editors:

Prof. PhD Petko St. Petkov
Assoc. Prof. PhD Galina Bogdanova

Copy editors:

Assist. Prof. PhD Nikolay Noev
Assist. Prof. PhD Kalina Sotirova-Valkova
© Editors, authors of papers, 2022

Institute of Mathematics and Informatics at
the Bulgarian Academy of Sciences, Bulgaria

<http://www.math.bas.bg/vt/kin/>

Материалите в сборника са обект на авторско право.

Разрешение за направа на електронни или хартиени копия на част или на цяла публикация за лично или учебно ползване се предоставя без заплащане, при условие, че копията не са направени или разпространявани с цел печалба или търговска изгода и че копията са съпроводени с това съобщение и пълно цитиране на първата страница. За копиране под друга форма, за препубликуване или публикуване на сървъри се изисква предварително специално разрешение и/или заплащане.

Научни редактори:

проф. д-р Петко Ст. Петков,
проф. д-р Галина Богданова

Технически редактори:

гл. ас. д-р Николай Ноев,
ас. д-р Калина Сотирова-Вълкова,
© Авторски колектив, 2022

Институт по математика и информатика
при Българска академия на науките,
България

PREFACE

The Eighth Scientific International Conference "Cultural and Historical Heritage: Preservation, Presentation, Digitization" (CHH2022) will be held in a hybrid form (present and virtual) from 12 to 16 April 2022. The main directions of the conference are the preservation, digitalization and presentation of the cultural and historical heritage (CHH). The interdisciplinary forum aims to present scientific and applied research, projects, innovations in the field of CHH. The main focus of CHH2022 will be modern research trends and innovative applications in this broad spectrum, as well as the Bulgarian experience in the presentation and digitalization of cultural and historical heritage. Presentation of research in the humanities: archeology, museology, historiography, medievalism, architecture, ethnology, folklore, cultural anthropology, linguistics, literature, musicology, theology, theater, fine arts, screen arts, and etc., as well as their relationship with information technologies, digitalization, digital conversion, publication of electronic information arrays on cultural, historical and scientific heritage, systematization and effective access. Extended versions of the reports presented at the forum will be published after double-blind review in a NACID-registered publication.

THEMATIC FIELDS OF THE CONFERENCE:

1. Preservation of CHH: traditions, practices, conservation;
2. Presentation of CHH: institutions of memory, cultural tourism, media, festivals;
3. Digitization of CHH: technologies, methods, digital accessibility;
4. Processing and applications of digital resources related to CHH;
5. Management of CHH: strategies, legislation, creative industries, digital marketing;
6. CHH and education;
7. CHH and theology: traditions, practices.

The program will include reports from established experts and young scientists in the preservation, presentation and digitalization of CHH, a round table, exhibitions and demonstrations.

Research institutes, universities, libraries, museums, archives, galleries, business representatives and tourist information centers are invited to exchange experiences, ideas and results on the topic of the conference.

ПРЕДГОВОР

Осма международна научна конференция „Културно-историческо наследство: опазване, представяне, дигитализация“ (KIN2022) ще се проведе в хибридна форма (присъствено и виртуално) от 12 до 16 април 2022 г. Основни направления на конференцията са опазването, дигитализацията и представянето на културно-историческото наследство (КИН). Интердисциплинарният форум има за цел да представи научни и научно-приложни разработки, проекти, иновации в областта на КИН. Основен акцент на KIN2022 ще бъдат съвременните изследователски тенденции и иновативни приложения в тази широкоспектърна област, както и българският опит в представянето и дигитализацията на културното и историческото наследство. Представяне на изследванията в областта на хуманитарните науки: археология, музеология, историография, медиевистика, архитектура, етнология, фолклористика, културната антропология, лингвистика, литература, музикология, теология, театрално изкуство, изобразителни изкуства, екранни изкуства, и др., както и връзката им с информационните технологии, цифровизация, дигитална конверсия, публикуване на информационни електронни масиви за културното, историческото и научното наследство, систематизация и ефективен достъп. Разширени версии на представени на форума доклади ще се публикуват след двойно сляпо рецензиране в издание, регистрирано в НАЦИД.

ТЕМАТИЧНИ ПОЛЕТА НА КОНФЕРЕНЦИЯТА:

1. Опазване на КИН: традиции, практики, консервация;
2. Представяне на КИН: институции на паметта, културен туризъм, медии, фестивали;
3. Дигитализация на КИН: технологии, методи, дигитална достъпност;
4. Обработка и приложения на цифрови ресурси свързани с КИН;
5. Управление на КИН: стратегии, законодателство, творчески индустрии, дигитален маркетинг;
6. КИН и образование;
7. КИН и богословие: наука, традиции, практики.

Програмата ще включва доклади от утвърдени експерти и млади учени от България и чужбина в опазването, представянето и дигитализацията на КИН, кръгла маса, изложби и демонстрации. Поканват се изследователски институти, университети, библиотеки, музеи, архиви, галерии, представители на бизнеса и туристически информационни центрове за обмяна на опит, идеи и резултати по тематиката на конференцията.

TABLE OF CONTENTS / СЪДЪРЖАНИЕ

Preface	3
Предговор	4
Table of contents / Съдържание	5
Museums of Bulgarian Culture in Ukraine as Centers for Preservation of Cultural and Historical Heritage 11	11
<i>Irina Ogiyenko</i>	11
Музеите на българската култура в Украйна като центрове за съхраняване на културно-историческо наследство	12
<i>Ирина Огиенко</i>	12
Hutsul Folk Costumes in the Collection of the Seweryn Udziela Ethnographic Museum in Krakow	13
<i>Olena Kozakevych</i>	13
Co-operative Initiatives of UNESCO and EU for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage	14
<i>Miglena Ivanova</i>	14
Съвместни инициативи на ЮНЕСКО и ЕС за опазване на нематериално културно наследство	14
<i>Миглена Иванова</i>	14
A Kaval and Its Stories	15
<i>Bilyana Popova, Lora Hristozova</i>	15
Един кавал и неговите истории	15
<i>Биляна Попова, Лора Христовова</i>	15
The Energy of Local Festivals for the Preservation of Cultural and Historical Heritage: an Empirical View .	16
<i>Kamelia Petkova</i>	16
Енергията на местните празници за съхраняване на културно-историческото наследство: емпиричен поглед	16
<i>Камелия Петкова</i>	16
The Archival Dialect Heritage and Its Modern Existence	17
<i>Margarita Koteva</i>	17
Архивното диалектно наследство и неговото съвременно битие	17
<i>Маргарита Котева</i>	17
The Journey of a Donation	18
<i>Grozdelina Georgieva</i>	18
За пътя на едно дарение	18
<i>Грозделина Георгиева</i>	18
Site “Eastern Mound-Karanovo” near the Village of Karanovo, Nova Zagora District, Problems in Preservation and the Socialization of the Cultural-Historical Heritage in Republic of Bulgaria.	19
<i>Kaloyan Pramatarov</i>	19
Обект „Източната могила“ край с. Караново, гр. Нова Загора. Проблеми в опазването и социализацията на културно-историческо наследство в Република България.	20
<i>Калоян Праматаров</i>	20
“Sitan Kale” – Bansko between Legends and Science	21
<i>Dimitar Dobrevski</i>	21
„Ситан кале“ в Банско от легендите до науката	21
<i>Димитър Добревски</i>	21
Roman Fortresses on the Danube Bank on Bulgarian Territory	22

<i>Ivan Popov</i>	22
Римските крепости на дунавския бряг на българска територия	22
<i>Иван Илиев Попов</i>	22
Socialization of immovable roman archaeological sites in Bulgaria	23
<i>Stela Stefanova</i>	23
Социализация на недвижими археологически обекти от римската епоха в България	24
<i>Стела Стефанова</i>	24
Documentation, Presentation and Experience for Spatial and Functional Reconstruction of the rock Complex “Kozarnika” near the Village of Koshov	25
<i>Evgeni Koev</i>	25
Документиране, представяне и опит за пространствено-функционална възстановка на скалния комплекс „Козарника“ при с. Кошов	25
<i>Евгени Коев</i>	25
The architecture of the Faculty of Theology and the preservation of the building as a cultural monument 26	
<i>Silva Marinova</i>	26
Архитектурата на Богословския Факултет и опазването на сградата като паметник на културата	26
<i>Силва Маринова</i>	26
“Tasty Heritage”: Sozopol Damages Outside the Rite and Inside Tourism	27
<i>Diana Radoynova</i>	27
„Вкусното наследство“: созополските дамки извън обряда и вътре в туризма	27
<i>Диана Радойнова</i>	27
The Plant World of the Thracians and the Cult of the God Hypnos	28
<i>Elitsa Dimova</i>	28
Растителният свят при траките и култът към бог Хипнос	28
<i>Елица Димова</i>	28
Ukraine in the Kimono Project: Ukrainian National Symbols Through the Eyes of Japanese Artists	29
<i>Tetiana Kutsyr</i>	29
Digitalization as a form of preservation of cultural and historical heritage. Examples from NCC from Sofia. Project on Klada-Bg	30
<i>Yordana Nikolova</i>	30
Дигитализацията като форма на опазване на културно-историческото наследство. Примери от НКЦ - София. Проект на Клада-Бг	31
<i>Йордана Николова</i>	31
Interpretation of Storyline in Works of Visual Arts, through a Combination of Digital and Classical Media 32	
<i>Svetoslav Kosev</i>	32
Интерпретиране на сюжети в произведения на визуалните изкуства, чрез съчетание на дигитални и класически медии	32
<i>Светослав Косев</i>	32
The Concept of Interaction and Augmented Reality in Artworks	33
<i>Atanas Markov</i>	33
Концепцията за интеракция и добавена реалност в произведения на изкуството	33
<i>Атанас Марков</i>	33
Calligraphy and Its Effects on Humans. Contemporary Problems and Future Development.	34
<i>Simeon Zhivkov Zhelev</i>	34
Калиграфията и нейното въздействие върху човека. Съвременни проблеми и бъдещо развитие. ...	34

<i>Симеон Живков Желев</i>	34
Madonna Immaculate Conception in Indo-Portuguese collection of National gallery	35
<i>Alexandra Yaneva</i>	35
Documentation and Popularization of the Koprivshitsa's National Festivals of Folklore	36
<i>Galina Denkova</i>	36
Документиране и популяризиране на Националните събори на българското народно творчество в Копривщица	36
<i>Галина Денкова</i>	36
Communicating Cultural Heritage in the Social Media Era - Problems, Benefits and Business Models	37
<i>Roumena Kalcheva</i>	37
Комуникацията на културно наследство в ерата на социалните медии - проблеми, ползи и бизнес модели	38
<i>Румена Калчева</i>	38
Museum Pedagogy: Purpose, Functions and Potential of 3D Educational Materials for Cultural Heritage .	39
<i>Kalina Sotirova-Valkova</i>	39
Музейна педагогика: цел, функции и потенциал на 3D учебни материали за културно наследство .	39
<i>Калина Сотирова-Вълкова</i>	39
Typography and Letter. Introduction and Essence	40
<i>Radimira Jordanova</i>	40
Типография и буква. Въведение в тяхната същност	40
<i>Радимира Йорданова</i>	40
Museum-Based Approach to Teaching English for Specific Purposes for Tourism	41
<i>Kornelia Boncheva Kostova</i>	41
Музейно-базираният подход при преподаването на английски за специализирани цели в туризма	42
<i>Корнелия Бончева Костова</i>	42
Cultural Approach to Teaching Communicative English as a Foreign Language in Secondary English Language School	43
<i>Evgenia Atanasova Nacheva</i>	43
Културен подход към преподаването на комуникативен английски като чужд език в английска езикова гимназия	44
<i>Евгения Атанасова Начева</i>	44
Theatrical Animation in the Educational Process	45
<i>Georgi Vasilev</i>	45
Театрална анимация в образователния процес	45
<i>Георги Василев</i>	45
What does it mean democracy today?	46
<i>Vela Kostadinova</i>	46
Какво означава демокрация днес?	46
<i>Вела Костадинова</i>	46
Conceptual Model of a Passport for Accessibility of Museums in Bulgaria for People with Special Needs .	47
<i>Vesela Georgieva, Galina Bogdanova</i>	47
Концептуален модел на паспорт за достъпност на музеите в България за хора със специални потребности	47
<i>Весела Георгиева, Галина Богданова</i>	47
Digital Collection of Russian Folklore of Novosibirsk Region	48

<i>Anna Grinevich</i>	48
Semantic Modeling of the Bulgarian Revival Architecture for the Modern Forms of Alternative Tourism..	49
<i>Sebiha Madanska</i>	49
Семантично моделиране на българската възрожденска архитектура за съвременните форми на алтернативен туризъм	49
<i>Себиха Маданска</i>	49
Digital Archaeological Charcoal: Digitalisation of Anthracological Material	50
<i>Mila Andonova, Snejina Popova, Dimitar Katsarski and Polina Stoyanova</i>	50
Дигитална археологическа дървесина: дигитализация на антракологичен материал	50
<i>Мила Андонова, Снежина Попова, Димитър Кацарски, Полина Стоянова</i>	50
The Midnight Office as Liturgical Order in Bulgarian Orthodox Church – Bulgarian Patriarchate	51
<i>Paskal Piperkov</i>	51
Полунощницата като богослужебен чин в Българската православна църква – Българска патриаршия	51
<i>Паскал Пиперков</i>	51
Digitalization and Presentation in the Electronic Catalog of the Unique Collection “Physical Appliances and Apparatus” of the National Museum of Education - Gabrovo	52
<i>Angel Sherilov</i>	52
Дигитализация и представяне в електронен каталог на уникалната колекция „Физични уреди и апарати“ на Национален музей на образованието - Габрово.....	53
<i>Ангел Шериллов</i>	53
Data storage from the Egyptian pyramids to the future - key role for the Cultural heritage preservation success.....	54
<i>Radoslav Markov</i>	54
Съхранението на данни от Египетските пирамиди до бъдещето - ключов фактор за успеха на достъпа до културното наследство	54
<i>Радослав Марков</i>	54
Digitized heritage: Alexander Bozhinov for Aleko Konstantinov	55
<i>Darina Ilieva</i>	55
Дигитализирано наследство: Александър Божинов за Алеко Константинов	55
<i>Дарина Илиева</i>	55
The Most Common Types of Lapsus Calamis in Graphostylistics of Modern Computer-Mediated Speech .	56
<i>Mariyan Petrov</i>	56
Най-често срещаните видове лапсус калами в графостилистиката на съвременната компютърно опосредстваната реч	56
<i>Мариян Петров</i>	56
More on the Issue of the Articles in the Bulgarian Language	57
<i>Stefka Petrova</i>	57
Още веднъж по въпроса за членуването в българския език	57
<i>Стефка Петрова</i>	57
Introducing constitutionalism in the Balkans. Comparative legal and historical review.	58
<i>Nia-Sirma Petrova</i>	58
Въвеждане на конституционализма на Балканите. Сравнителен правен и исторически преглед.....	58
<i>Ния-Сирма Петрова</i>	58
Basic Architecture of Semantic Elements about Accessibility Knowledge.....	59
<i>Nikolay Noev</i>	59

Основна архитектура на семантични елементи относно знание за достъпността	59
<i>Николай Ноев.....</i>	<i>59</i>
Digitally Accessible Presentation and Architecture of Diverse Web Content - Standards and Recommendations	60
<i>Kalina Sotirova-Valkova, Mirena Ekmedzi, Negoslav Sabev, Nikolaj Noev.....</i>	<i>60</i>
Дигитално достъпно представяне и архитектура на разнородно уеб съдържание - стандарти и препоръки	60
<i>Калина Сотирова-Вълкова, Мирена Тодорова-Екмеджи, Негослав Събев, Николай Ноев</i>	<i>60</i>
Digital Presentation, Problems, Solutions and Accessibility of Intangible Cultural Heritage in Bulgaria	61
<i>Mirena Todorova-Ekmedzi</i>	<i>61</i>
Проблеми, достъпност и възможни решения при дигиталното представяне на нематериалното културно наследство в България	61
<i>Мирена Тодорова-Екмеджи</i>	<i>61</i>
Main Functionality of a Platform for Presenting Knowledge in the Field of Accessibility	62
<i>Nikolay Noev, Negoslav Sabev, Galina Bogdanova.....</i>	<i>62</i>
Основна функционалност на платформа за представяне на знание в областта на достъпността	62
<i>Николай Ноев, Негослав Събев, Галина Богданова</i>	<i>62</i>
Fundamental International Legislation on Accessibility Issues	63
<i>Negoslav Sabev</i>	<i>63</i>
Основополагащи международни актове по проблемите на достъпността	63
<i>Негослав Събев.....</i>	<i>63</i>
The Roll of Disability in the Lives of Famous People	64
<i>Negoslav Sabev, Galina Bogdanova.....</i>	<i>64</i>
Ролята на увреждането в живота на известни личности	64
<i>Негослав Събев, Галина Богданова</i>	<i>64</i>

MUSEUMS OF BULGARIAN CULTURE IN UKRAINE AS CENTERS FOR PRESERVATION OF CULTURAL AND HISTORICAL HERITAGE

Irina Ogiyenko

*Institute of Art Studies, Folklore Studies and Ethnology named after Maksym Rylskyy
Ukrainian National Academy of Science, Kyiv, Ukraine*

ogiyenko@ukr.net

Abstract: *Museums of Bulgarian culture in Ukraine as centers for the preservation of cultural and historical heritage*

The article discusses the importance, functions and role of museums of Bulgarian culture in Ukraine as centers of collection, preservation and systematization of tangible and intangible cultural heritage. Attention is drawn to the emergence of a new trend in the activities of small regional museums: they are becoming a place of revival and promotion of local crafts, holidays, customs and traditions. The reasons for the creation of museums of Bulgarian culture in places of compact residence of Bulgarians in Ukraine, in particular in Odessa, Mykolaiv, Zaporizhia, Kropyvnytskyi regions; their place and significance in the life of Bessarabian and Azov Bulgarians, as well as Bulgarians of Central Ukraine were determined; features of the presentation of Bulgarian culture in the museums of Ukraine are described.

Keywords: *Museum, Bulgarian in Ukraine, Bulgarian Cultures*

МУЗЕИТЕ НА БЪЛГАРСКАТА КУЛТУРА В УКРАЙНА КАТО ЦЕНТРОВЕ ЗА СЪХРАНЯВАНЕ НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

Ирина Огиенко

Институт по изкуствоведение, фолклористика и етнология „Максим Рилски“ на Националната академия на науките на Украйна, Киев, Украйна

Абстракт: Докладът разглежда значението, функциите и ролята на музеите на българската култура в Украйна като центрове за събиране, съхраняване и систематизиране на материалното и нематериалното културно наследство. Обръща се внимание на появата на нова тенденция в дейността на малките регионални музеи: те се превръщат в място за възраждане и популяризиране на местните занаяти, празници, обичаи и традиции. Формулират се причините за създаването на музеи на българската култура в местата за компактно живееене на българи в Украйна, а именно в Одеска, Николаевска, Запорожка, Кропивницька области; определя се тяхното място и значение в живота на бесарабските и приазовските българи, както и на българите от Централна Украйна; анализират се особености на представянето на българската култура в музеите на Украйна.

Ключови думи: музей, българи в Украйна, българска култура

HUTSUL FOLK COSTUMES IN THE COLLECTION OF THE SEWERYN UDZIELA ETHNOGRAPHIC MUSEUM IN KRAKOW

Olena Kozakevych

Ethnology Institute of the National Academy of Sciences, Lviv, Ukraine

kozakevych.olena@gmail.com

Abstract: *The Hutsul region is one of the most researched historical and ethnographic areas of Ukraine and the Carpathian region. In the research on the Hutsul folk costume in the collection of the Seweryn Udziela Ethnographic Museum in Krakow, it is important to take into consideration several important factors. Firstly, the chronological framework determines the fact that the Hutsul traditional attire, for example from the mid-19th century and the interwar period, differed in typology, fabrics, materials and ways of decorating, which is related to the historical and socio-cultural changes that took place at that time. The present collection of the Hutsul folk costumes stored at the MEK has been developed in several stages and is related to the history of two museums: the Museum of Technology and Industry (closed in 1950) and the National Museum in Krakow, where most of the MTP collections were transferred after its liquidation.*

Keywords: *the Seweryn Udziela Ethnographic Museum in Krakow, Hutsul folk costume, collections*

CO-OPERATIVE INITIATIVES OF UNESCO AND EU FOR THE SAFEGUARDING OF INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE

Miglena Ivanova

Institute of Ethnology and Folklore Studies with Ethnographic Museum, Bulgarian Academy of Sciences, Sofia, Bulgaria

miglenadi@gmail.com

Abstract: *Both UNESCO and EU have their own understandings, priorities, practices and politics related to the safeguarding of cultural heritage and of the safeguarding of intangible cultural heritage in particular. Nevertheless, recently one could not but mention the notable increase of the number of their co-operative initiative to these ends. The paper discusses some of them that are related to the intangible cultural heritage. Special attention is paid to the co-operative efforts for the promotion of intangible cultural heritage among the widest possible audiences and in particular among children and young people.*

Keywords: *ICH, Safeguarding, UNESCO, EU*

СЪВМЕСТНИ ИНИЦИАТИВИ НА ЮНЕСКО И ЕС ЗА ОПАЗВАНЕ НА НЕМАТЕРИАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Миглена Иванова

Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей, Българска академия на науките, София, България

Абстракт: *Както ЮНЕСКО, така и ЕС има свои собствени разбирания, приоритети, практики и политики за опазване на културното наследство и в частност на нематериалното културно наследство. През последните години обаче прави впечатление нарастването на броя на общите им инициативи в тази посока. Обект на разглеждане в настоящия доклад са тези от тях, които засягат нематериалното културно наследство. Специално внимание се обръща на съвместните усилия за популяризирането на нематериалното културно наследство сред най-широките слоеве на населението и особено сред младите хора и децата.*

Ключови думи: *НКН, опазване, ЮНЕСКО, ЕС*

A KAVAL AND ITS STORIES

Bilyana Popova, Lora Hristozova

Regional Ethnographic Museum, Plovdiv, Bulgaria

lorahristozova73@gmail.bg

Abstract: *The article tells the story of an exhibit from the fund “Musical Instruments and Ritual Properties” of REM - Plovdiv. It is an extremely rare three-joint, turned kaval, made of cornel-tree, with three sleeves made of horn, with engraved belts and semi-concentric circles. It is inlaid with rich metal decoration. It was used at the end of the XIX century in the village of Chitak (now Byala Reka), Plovdiv region. It belonged to the kaval player Radyu Yordanov Enev, born in 1862. He participated in the first competition for kaval players, held on September 20, 1898 in Plovdiv with this kaval. Its introduction to the public is related to the exhibition “The Song of Wood”, with which REM - Plovdiv has presented itself in a number of cities in the country and abroad, as well as during “Plovdiv - European Capital of Culture”.*

Keywords: *Kaval, Museum, Exhibition, Tradition, Museum Instruments*

ЕДИН КАВАЛ И НЕГОВИТЕ ИСТОРИИ

Биляна Попова, Лора Христозова

Регионален етнографски музей - Пловдив, Пловдив, България

Абстракт: *В статията се разказва историята на един експонат от фонд „Музикални инструменти и обреден реквизит“ на РЕМ – Пловдив. Става дума за изключително рядък по своята изработка триславен, стругован кавал, изработен от дрян, с три рогови втулки, с гравирани пояси и полуконцентрични кръгове. Инкрустиран е с богата метална украса. Битувал е в края на XIX век в с. Читак (дн. Бяла река), Пловдивско. Принадлежал е на кавалджията Радю Йорданов Енев, роден 1862 г. С този кавал той е участвал в първия конкурс за кавалджии, проведен на 20 септември 1898 г. в Пловдив. Неговото представяне пред публика е свързано с изложбата „Песента на дървото“, с която РЕМ - Пловдив се е представил в редица градове в страната и чужбина, както и по време на „Пловдив - европейска столица на културата“.*

Ключови думи: *кавал, музей, изложба, традиция, музикални инструменти*

THE ENERGY OF LOCAL FESTIVALS FOR THE PRESERVATION OF CULTURAL AND HISTORICAL HERITAGE: AN EMPIRICAL VIEW

Kamelia Petkova

Institute of Philosophy and Sociology at BAS, Sofia, Bulgaria

kamelia.petkova@gmail.com

Abstract: *The article analyzes the results of in-depth interviews and focus group discussions held in Sadovo, Elin Pelin, Gabrovo, Bolyartsy, Novi Han and Pozharevo within the project “Local holidays: a resource for local Crisis Response Communities”, funded by the NSF NSF (KP-06-H45 / 5 of 30.11.2020). The aim of the text is, based on the main features and characteristics of local holidays to prove and empirically prove the importance of these events for the presentation and preservation of cultural and historical heritage. The various points of view of representatives of local authorities, organizers of local holidays and representatives of the Roma ethnic community are presented without claiming to be exhaustive. Local holidays in the Bulgarian context, regardless of their thematic focus, in most cases combine the festivities of traditional society, combined with new forms of collective gatherings.*

Keywords: *Local Communities, Local Festivals, Benefits, Local Actors*

ЕНЕРГИЯТА НА МЕСТНИТЕ ПРАЗНИЦИ ЗА СЪХРАНЯВАНЕ НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО: ЕМПИРИЧЕН ПОГЛЕД

Камелия Петкова

Институт по философия и социология при БАН, София, България

Абстракт: *В статията се анализират резултати от дълбочинни интервюта и фокус групови дискусии проведени в гр. Садово, гр. Елин Пелин, гр. Габрово, с. Болярци, с. Нови хан и с. Пожарево в рамките на проект „Местните празници: ресурс на локалните общности за справяне с кризи“, финансиран от ФНИ на МОН (КП-06-Н45/5 от 30.11.2020). Целта на текста е, базирайки се на основните същностни черти и характеристики на местните празници да се докаже и изведе по емпиричен път значението на тези събития за представянето и съхранението на културното и историческо наследство. Без претенции за изчерпателност са представени различните гледни точки на представители на местна власт, на организатори на местни празници и на представители на ромската етническа общност.*

Ключови думи: *локални общности, фестивали, местни празници, ползи, местни актьори*

THE ARCHIVAL DIALECT HERITAGE AND ITS MODERN EXISTENCE

Margarita Koteva

Institute for Bulgarian Language “Prof. L. Andreychin” of the Bulgarian Academy of Sciences, Sofia, Bulgaria

m.koteva@ibl.bas.bg

Abstract: *The report presents the dialect archives in SBDLG of the Institute of Bulgarian Language “Prof. L. Andreychin” of the Bulgarian Academy of Sciences, which include authentic dialect lexics from different regions of the Bulgarian language territory, collected for more than 70 years. The process of collecting dialect material in a card-index and its use in lexicographic and linguo geographical scientific works is described. The ways for enriching the dialectal archival heritage with new lexical units and the modern means for its preservation and popularization (digitalization, creation of interactive dictionaries, interactive maps, etc.) are indicated. The importance of dialect archives for the study of the history of the Bulgarian literary language and of the traditional folk culture is emphasized.*

Keywords: *Dialect archives, Bulgarian Dialect Lexics, Card-Index, Preservation, Digitalization*

АРХИВНОТО ДИАЛЕКТНО НАСЛЕДСТВО И НЕГОВОТО СЪВРЕМЕНО БИТИЕ

Маргарита Котева

Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“ към БАН, София, България

Абстракт: *В доклада се представят диалектните архиви в СБДЛГ на Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ към БАН, които включват автентична диалектна лексика от различни краища на българската езикова територия, събирана в продължение на повече от 70 години. Проследява се процеса на обработка и картотекиране на диалектния материал и използването му в различни лексикографски и лингвогеографски научни трудове. Посочват се пътищата за обогатяване на диалектното архивно наследство с нови лексикални единици и съвременните средства за неговото опазване и популяризиране (дигитализация, създаване на интерактивни речници, интерактивни карти и др.). Подчертава се важното значение на диалектните архиви за изследване на историята на българския книжовен език и на традиционната народна култура.*

Ключови думи: *диалектни архиви, българска диалектна лексика, картотекиране, опазване, дигитализиране*

THE JOURNEY OF A DONATION

Grozdelina Georgieva

Regional Ethnographic Museum - Plovdiv Plovdiv, Bulgaria

grozde1970@abv.bg

Abstract: *In 2021 REM - Plovdiv received the collection of prof. Julia Dilova, donated by her daughter - Tsvetina Erokhina after her mother passed away. The collection contains over 500 different items. Today, it is very rare for museums to receive collections of this proportion, representative of different regions of the Bulgarian ethnic territory. In order to promote the donation, the museum created a project and received funding from Plovdiv 2019 Foundation. It includes five videos, an exhibition "The Apron – a Symbol and an Apotropaic", a catalogue "With Love for the Woven...", post cards and promo materials.*

It was our desire to pay tribute to people like her, who have collected the pieces of our beautiful Bulgarian heritage. For only by shedding light on them can we thank them enough and make their work contagious to everyone who sees our future better through the conservation of our traditional culture and identity.

Keywords: *Heritage, Donation, Catalogue, Exhibition, Videos*

ЗА ПЪТЯ НА ЕДНО ДАРЕНИЕ

Грозделина Георгиева

Регионален етнографски музей - Пловдив, Пловдив, България

Абстракт: *През 2021 г. РЕМ – Пловдив получи колекцията на проф. Юлия Дилова, дарена от дъщерята Цв. Ерохина след смъртта на майка ѝ. Дарението съдържа над 500 вещи. В днешно време е рядкост музеите да получават колекции с подобен обем и представителност от различни краища на българската етническа територия.*

С цел популяризиране на полученото дарение, музеят изготви и спечели проект по Програма „Наследство II“ на фондация Пловдив – Европейска столица на културата. В него са предвидени изработването на пет кратки видеофилма, изложба „Престилката – символ и апотропей“, каталог „С любов към изтъканото“, картички и реклами. Желанието ни бе да отдадем дължимото на една жена, събирала години наред зрънца от огърлицата на българското наследство. Защото чрез осветляването може да ѝ благодарим и направим нейното дело заразно за всички, които виждат по-добре бъдещето ни чрез съхраняване на нашата традиционна култура и българска идентичност.

Ключови думи: *наследство, дарителство, каталог, изложба, видеофилми*

SITE “EASTERN MOUND-KARANOVO” NEAR THE VILLAGE OF
KARANOVO, NOVA ZAGORA DISTRICT, PROBLEMS IN PRESERVATION
AND THE SOCIALIZATION OF THE CULTURAL-HISTORICAL HERITAGE IN
REPUBLIC OF BULGARIA.

Kaloyan Pramatarov

*National Archaeological Institute with Museum at the Bulgarian Academy of
Sciences, Sofia, Bulgaria*

kaloyan.pramatarov@gmail.com

Abstract: *The current report exposes the problems related to the socialization of the Eastern Mound-Karanovo: one of the most eminent archaeological discoveries in the last 15 years, dating back in 1st century AD. Up till nowadays, the undertook campaign passed through different stages – the exerting of professional, social and media pressure on the various institutions, the secure of a property deed, the taking of the responsibility for the site on behalf of the Bulgarian Ministry of Culture, the starting of a large, international Bulgarian-German scientific project, aiming the full research of the mound and the publication in details of the accumulated results. The report is about the obstacles and the perspectives in front of the socialization of the archaeological sites on the territory of the State, and it traces out the immediate and topical problems in the preservation of the Cultural-Historical Heritage in Republic of Bulgaria.*

Keywords: *Eastern-mound, Karanovo, Archaeology, Cultural-Historical heritage*

ОБЕКТ „ИЗТОЧНАТА МОГИЛА“ КРАЙ С. КАРАНОВО, ГР. НОВА ЗАГОРА. ПРОБЛЕМИ В ОПАЗВАНЕТО И СОЦИАЛИЗАЦИЯТА НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ.

Калоян Праматаров

Национален археологически институт с музей при Българска академия на науките, София, България

Абстракт: *The current report exposes the problems related to the socialization of the Eastern Mound-Karanovo: one of the most eminent archaeological discoveries in the last 15 years, dating back in 1st century AD. Up till nowadays, the undertaken campaign passed through different stages – the exerting of professional, social and media pressure on the various institutions, the secure of a property deed, the taking of the responsibility for the site on behalf of the Bulgarian Ministry of Culture, the starting of a large, international Bulgarian-German scientific project, aiming the full research of the mound and the publication in details of the accumulated results. The report is about the obstacles and the perspectives in front of the socialization of the archaeological sites on the territory of the State, and it traces out the immediate and topical problems in the preservation of the Cultural-Historical Heritage in Republic of Bulgaria.*

Ключови думи: *Караново, Източната могила, Опазване на културно-историческо наследство*

“SITAN KALE” – BANSKO BETWEEN LEGENDS AND SCIENCE

Dimitar Dobrevski

National Art Academy, Sofia, Bulgaria

did_design@abv.bg

Abstract: Every child in the town of Bansko has heard and knows the legend of Ban Banko and his beautiful daughter Todorka - the last defenders of the fortress Sitan Kale (Kalyata, Satan Kale, Satan, etc.). Todorka, in order not to fall into the hands of the enslavers, ran up the mountain and threw herself from the rocks to the high peak, which stretched against the Pirin prince Vihren. There are two beautiful lakes above - the eyes of Todorka. The beginning of the excavations has been delayed for decades because experts suggest that it is a small fortress of regional importance, despite the legends and data in several competent historical sources. They started in practice in 2003 with the voluntary work of young archeology students. Below the ground of the hill, 4-5 km away from the town, a large fortress gradually emerged, which ruled the entire Razlog field and the road along the Mesta River.

Keywords: Legends, Bulgarian Fortress.

„СИТАН КАЛЕ” В БАНСКО ОТ ЛЕГЕНДИТЕ ДО НАУКАТА

Димитър Добревски

Национална академия по изкуствата, София, България

Резюме: Всяко дете в Банско е чувало и знае легендата за бан Банко и красивата му дъщеря Тодорка – последните защитници на крепостта Ситан кале (Калята, Сатан кале, Сатана и пр.). Тодорка за да не попадне в ръцете на поробителите бяга нагоре в планината и се хвърля от скалите на високия връх, ширнал се срещу пиринския първенец Вихрен. Отгоре остават две красиви езера – очите на Тодорка. Началото на разкопките се бави десетилетия, защото специалистите предполагат, че става дума за малка крепост с регионално значение, въпреки легендите и податките в няколко компетентни исторически извора. Започват на практика 2003 г. с доброволния труд на млади студенти археолози. Изпод земята на възвишението, отстоящо на 4-5 км. от града, постепенно изниква голяма крепост, която е владеела цялото разложко поле и пътя по р. Места.

Ключови думи: легенди, български крепости

ROMAN FORTRESSES ON THE DANUBE BANK ON BULGARIAN TERRITORY

Ivan Popov

MMF Military marine force – Varna, Varna, Bulgaria

popovii@abv.bg

Abstract: *The Roman Empire has left many traces in world history with various achievements. One of them is the fortresses. Roman fortresses were built in such a way that for many years afterwards their remains are still visible, without being erased by time, conquerors and atmospheric conditions. Even before the Roman conquest, the peoples along the Danube River understood that the place was suitable for living. The fortresses considered in the report are not only Roman, but everywhere the Romans repaired and fortified them. The Bulgarians used them, as the Danube River has been a natural border between the countries for a long time. The most important cities for the Roman Empire and beyond were: Bononia, Ulpia Escus, Nove, Sexaginda Prista, Transmariska and Durostorum. In the present days most of them are sites of national tourist importance.*

Keywords: *Fortress, Roman Empire, Danube River, Bulgaria, Construction, Port*

РИМСКИТЕ КРЕПОСТИ НА ДУНАВСКИЯ БРЯГ НА БЪЛГАРСКА ТЕРИТОРИЯ

Иван Илиев Попов

ВМС - Военноморски сили Варна, Варна, България

Абстракт: *Римската империя е оставила много следи в световната история с различни постижения. Една от тях са крепостите. Римските крепости са построени така, че дълги години след това останките им са все още видими, без да бъдат заличени от времето, завоевателите и атмосферните условия. Още преди римското завоевание народите по река Дунав разбират, че мястото е подходящо за живеене. Разгледаните в доклада крепости са не само римски, но и навсякъде, където римляните са ги ремонтирали и укрепявали. Българите са ги използвали, тъй като река Дунав отдавна е естествена граница между страните. Най-важните градове за Римската империя и извън нея са: Бонония, Улпия Ескус, Нове, Сексагинда Приста, Трансмариска и Дуросторум. В днешно време повечето от тях са обекти с национално туристическо значение.*

Ключови думи: *крепост, Римска империя, река Дунав, България, строителство, пристанище*

SOCIALIZATION OF IMMOVABLE ROMAN ARCHAEOLOGICAL SITES IN BULGARIA

Stela Stefanova

*Institute of Balkan Studies and Centre of Thracology - Bulgarian Academy of
Sciences, Sofia, Bulgaria*

stella_petrova@abv.bg

Abstract: *Archeological heritage and its inclusion in projects for development of tourist attractions, tourism products and marketing of the destinations is among the main tourism priorities in Bulgaria. In this sense, the aim of this paper is to review and analyze the socialization of immovable archaeological sites from the Roman era in the country. It is considered in several aspects - exposure, protection, presentation, services and events, accessibility, technical and accompanying infrastructure, advertising. In each of them the applied basic techniques and procedures are traced, illustrated with examples of sites from the Roman era of national importance. In conclusion, more important problems and challenges related to socialization are presented. Their solution is important for the preservation of immovable archaeological monuments and the sustainable development of tourism based on archaeological heritage.*

Keywords: *Socialization, Exposure, Immovable Roman Archeological Heritage, Cultural Tourism*

СОЦИАЛИЗАЦИЯ НА НЕДВИЖИМИ АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ОБЕКТИ ОТ РИМСКАТА ЕПОХА В БЪЛГАРИЯ

Стела Стефанова

*Институт за балканистика с Център по тракология - Българска Академия
на науките, София, България*

Абстракт: Археологическото културно наследство и включването му в проекти за създаване на туристически атракции, туристически продукти и маркетинг на дестинациите е сред водещите приоритети в областта на туризма в България. В този смисъл цел на настоящия доклад е преглед и анализ на социализацията на недвижими археологически обекти от римската епоха в страната. Тя се разглежда в няколко аспекта - експониране, опазване, презентирание, предлагани услуги и организирани събития, достъпност, техническа и съпътстваща инфраструктура, реклама. При всеки един от тях се проследяват прилаганите основни техники и похвати, онагледени с конкретни примери на обекти от римската епоха с национално значение. В заключение са изведени по-важни проблеми и предизвикателства, свързани със социализацията. Тяхното решение е от значение за опазване на недвижимите археологически ценности и устойчивото развитие на туризма, основан на археологическо наследство.

Ключови думи: Социализация, експониране, недвижимо римско археологическо наследство, културен туризъм

DOCUMENTATION, PRESENTATION AND EXPERIENCE FOR SPATIAL AND FUNCTIONAL RECONSTRUCTION OF THE ROCK COMPLEX “KOZARNIKA” NEAR THE VILLAGE OF KOSHOV

Evgeni Koev

VST “D-r Vasil Beron”, TA “Akademik – VTU”, Veliko Tarnovo, Bulgaria

ev_koeff@abv.bg

Abstract: *The rock complex Kozarnika / Kichiyata / near the village of Koshov is not only a unique natural karst phenomenon but also an exceptional monument of the immovable cultural and historical heritage. In the rock complex are preserved clear traces of many years of conscious human activity that led to the formation of a specific architectural and historical anthropogenic karst landscape. After a series of observations and detailed mapping of the site, an attempt was made for spatial and functional restoration of the anthropogenic cave complex. The thesis is substantiated that in the past Kozarnika was one of the main sacred places in the region of Polomieto.*

Keywords: *Koshov, Kozarnika, Anthropogenic Karst Landscape, Restoration, Sacred Place*

ДОКУМЕНТИРАНЕ, ПРЕДСТАВЯНЕ И ОПИТ ЗА ПРОСТРАНСТВЕНО-ФУНКЦИОНАЛНА ВЪЗСТАНОВКА НА СКАЛНИЯ КОМПЛЕКС „КОЗАРНИКА“ ПРИ С. КОШОВ

Евгени Коев

ПГТ „Д-р.Васил Берон“, ТД „Академик-ВТУ“, Велико Търново, България

Абстракт: *Скалният комплекс Козарника /Кичията/ при село Кошов освен един уникален природен карстов феномен е и изключителен паметник на недвижимото културно-историческото наследство. В скалния комплекс са запазени ясни следи от дългогодишна съзнателна човешка дейност довела до формирането на специфичен архитектурно-исторически антропогенизиран карстов ландшафт. След проведени поредица от наблюдения и подробно картиране на обекта, е направен опит за пространствена и функционална възстановка на антропогенизирания пещерен комплекс, Обоснована е тезата, че в миналото Козарника е било едно от основните свещени места в района на Поломието.*

Ключови думи: *Кошов, Козарника, антропогенизиран карстов ландшафт, възстановка, свещено място*

THE ARCHITECTURE OF THE FACULTY OF THEOLOGY AND THE PRESERVATION OF THE BUILDING AS A CULTURAL MONUMENT

Silva Marinova

Bulgarian Academy of Science, Sofia, Bulgaria

silvam@abv.bg

Abstract: *“2023 marks the 100th anniversary of the opening of the doors of the current Theological School in Sofia. This anniversary is a good opportunity to open the archives and trace the history of the creation, change and preservation of this architectural cultural monument.*

This article examines archival documents that preserve the history of the restoration work that has taken place over the years. The aim is to see what changes this architectural cultural monument has undergone and what was the care for its preservation during its hundred years of existence. The study examines preserved archival material that is little known and studied so far.”

Keywords: *The Architecture and the Preservation of the Building of Theological School*

АРХИТЕКТУРАТА НА БОГОСЛОВСКИЯ ФАКУЛТЕТ И ОПАЗВАНЕТО НА СГРАДАТА КАТО ПАМЕТНИК НА КУЛТУРАТА

Силва Маринова

Българска Академия на Науките, София, България

Абстракт: *„През 2023 г. се навършват 100 години от отварянето на вратите на сегашното Богословско училище в София. Годишнината е добър повод за отваряне на архивите и проследяване историята на създаването, промените през годините, и съхраняването на този архитектурен паметник на културата.*

Тази статия разглежда архивни документи, съхраняващи историята на реставрационните работи, извършени през годините. Целта е да се види какви промени е претърпял този архитектурен паметник на културата и какви са били грижите за опазването му през стогодишното му съществуване. В изследването се разглеждат запазени архивни материали, които са малко известни и проучени досега.“

Ключови думи: *Архитектурата и опазването на сградата на Богословския факултет*

“TASTY HERITAGE”: SOZOPOL DAMAGES OUTSIDE THE RITE AND INSIDE TOURISM

Diana Radoynova

University “Prof. Asen Zlatarov” - Burgas, Burgas, Bulgaria

diana_radoynova@abv.bg

Abstract: *One of the most exotic and little-known ritual foods of the Greek community in Sozopol for the so-called damgi - a special kind of fried cakes, which until almost the end of the twentieth century were prepared only here, only by the Greek urban community and only for weddings. Over the years, however, the scope of their preparation and supply has expanded. From ritual props, they become one of the culinary emblems of Sozopol and seduce tourists visiting the city during the active season. In order to preserve the unique recipe and local rituals related to the stamps, a special “Damga Festival” has been established in the Black Sea resort for several years, which aims to preserve and promote this part of the “delicious heritage” of Sozopol.*

Keywords: *Culinary Cultural Heritage, Tourist Presentation, Festival*

„ВКУСНОТО НАСЛЕДСТВО“: СОЗОПОЛСКИТЕ ДАМГИ ИЗВЪН ОБРЕДА И ВЪТРЕ В ТУРИЗМА

Диана Радойнова

Университет „Проф. Асен Златаров“ - Бургас, Бургас, България

Абстракт: *Една от най-екзотичните и малко познати обредни храни на гръцката общност в Созопол за т.нар. дамги – особен вид пържени сладкиши, които почти до края на XX век са се приготвяли само тук, само от градската гръцка общност и само за сватба. С годините обаче се разширява обхватът на тяхното приготвяне и предлагане. От ритуален реквизит те се превръщат в една от кулинарните емблеми на Созопол и съблазняват туристите-гости на града през активния сезон. За да се съхрани уникалната рецепта и местните обреди, свързани с дамгите, от няколко години в черноморския курорт е създаден специален „Фестивал на дамгата“, който цели да запази и популяризира тази част от „вкусното наследство“ на Созопол.*

Ключови думи: *кулинарно културно наследство, туристическо презентирание, фестивал*

THE PLANT WORLD OF THE THRACIANS AND THE CULT OF THE GOD HYPNOS

Elitsa Dimova

South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad, Bulgaria

edim40@yahoo.com

Abstract: *The idea of the plant world of the Thracians as part of the cult practice is relatively less studied. In fact, the whole philosophy of Orphism and Hermeticism is linked in practical agriculture. The cult of grapes and wine among the Thracians and its connection with the Dionysian holidays is well known. But the secrets of the Bacchic ceremonies lie in the composition of the so-called soma, which is probably a type of hallucinogenic substance. In this regard, we can find artifacts in Bulgaria that have not been illuminated due to the inability to connect with the cult of the god Hypnos. During the Eleusinian mysteries, where a ritual with wheat and barley was performed, a drink was used, which contained the so-called "honey dew". The horizontal culture of the Thracians, which is dedicated to the connection with the gods and immortality, turns every agricultural activity into a special sacred space.*

Keywords: *Thracians, Semela, Demeter, Eleusinian Mysteries, Hypnos*

РАСТИТЕЛНИЯТ СВЯТ ПРИ ТРАКИТЕ И КУЛТЪТ КЪМ БОГ ХИПНОС

Елица Димова

Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград, България

Абстракт: *Представата за растителния свят при траките като част от култовата практика е сравнително по-малко проучвано. Всъщност цялата философия на орфизма и херметизма се е пропила в практическото земеделието. Всеизвестен е култът към гроздето и виното при траките и връзката му с дионисиевите празници. Но тайните на вакхическите церемонии се крие в състава на т. нар. „сома“, която вероятно е тип халюциногенно растително вещество. В тази връзка можем да намерим артефакти в България, които не са били осветени поради невъзможността да се свържат с култа към бог Хипнос. По време на Елевсинските мистерии, където се извършвал обред с жито и ечемик, се е използвала напитка, която е съдържала т. нар. „медена роса“. Хоризонталната култура на траките, която е посветена на връзката с боговете и безсмъртието превръща всяка селскостопанска дейност в специално сакрално пространство.*

Ключови думи: *траки, Земела, Деметра, Елевсински мистерии, Хипнос*

UKRAINE IN THE KIMONO PROJECT: UKRAINIAN NATIONAL SYMBOLS THROUGH THE EYES OF JAPANESE ARTISTS

Tetiana Kutsyr

Ethnology Institute of the National Academy of Sciences of Ukraine, Lviv, Ukraine

sonechko_29@ukr.net

Abstract: *For the Summer Olympic Games in Japan (2020), designer Yoshimasa Takakura created The Kimono Project, within which for the countries participating in the Olympics, 213 kimonos were designed. Each country has its concrete composition based on the state flag (or its color), its national symbols, including monuments of nature, architecture, fine and decorative arts, achievements of science and technology. Thus, in the design of the Ukrainian kimono artists used the colors of the flag (blue and yellow), national symbols: sunflowers, storks, ornaments of painting Easter eggs, Ukrainian cross-stitch. The author conducted a comparative analysis of the Ukrainian kimono and kimonos created for the states neighboring Ukraine. It helped to reveal the commonality and difference in the perception of the national symbols of these countries by Japanese artists.*

Keywords: *Ukraine, Japan, The Kimono Project, national symbols*

DIGITALIZATION AS A FORM OF PRESERVATION OF CULTURAL AND HISTORICAL HERITAGE. EXAMPLES FROM NCC FROM SOFIA. PROJECT ON KLADA-BG

Yordana Nikolova

Regional History Museum - Sofia, Sofia, Bulgaria

yordana.nikolova@abv.bg

Abstract: *The archive “Immovable Cultural Property” at the Regional History Museum - Sofia contains 1300 files of all monuments (including buildings, bridges and monuments) located in the center of the city of Sofia. Currently, all files have their own digital copies (in the form of a scanned original, as well as typed word-format). Accompanied by original old photos - mainly from the 70s and 80s of the last century, as well as a current image. Plans and sketches of the surrounding landscape are attached. However, the focus of the digital unit is not on the architectural ensemble and urban planning - as on the historical reference for the person or event related to the monument in question. Through various methods of work, an attempt was made to preserve part of the history of the city - preserving its memory in digital format.*

Keywords: *Digitalization, Culture , History*

ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА КАТО ФОРМА НА ОПАЗВАНЕ НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО. ПРИМЕРИ ОТ НКЦ - СОФИЯ.

ПРОЕКТ НА КЛАДА-БГ

Йордана Николова

Регионален исторически музей - София, София, България

Абстракт: Архивът „Недвижими културни ценности“ към Регионален исторически музей – София съдържа 1300 досиета на всички паметници (включващи сгради, мостове и монументи), намиращи се в централната градска част и околните близки квартали на град София. Към момента всички досиета притежават свои дигитални копия (под формата на сканиран оригинал, както и набран word-формат). Придружени от оригинални стари снимки – главно от 70-те и 80-те години на миналия век, както и актуално изображение. Прикрепени са планове и скици на околния обем. Фокусът на дигиталната единица, обаче, е поставен не толкова върху архитектурния ансамбъл и градоустройство – колкото до историческата справка за съответната личност или събитие, свързано с разглеждания паметник. Чрез различни способи на работа е направен опит за съхранение на част от историята на града – запазващо неговата памет в дигитален формат.

Ключови думи: дигитализация, културно наследство, архитектура, историческа справка

INTERPRETATION OF STORYLINE IN WORKS OF VISUAL ARTS, THROUGH A COMBINATION OF DIGITAL AND CLASSICAL MEDIA

Svetoslav Kosev

University of Veliko Tarnovo "St. Cyril and St. Methodius", Veliko Tarnovo, Bulgaria

kosevsa@gmail.com

Abstract: *Classical graphic techniques have proven their effectiveness in creating reproduced printed works. As a result of the fact that they are classified as classic, however, a boundary is obtained that classifies them as genres, beyond the scope of modern technological means. Here I will look at a way to combine different media to create a series of works of art of different nature. These media include, on the one hand, high-tech means such as augmented reality (AR), virtual reality (VR), three-dimensional computer graphics and raster computer graphics, and on the other hand, the mentioned classical graphic techniques and in particular lithography.*

Keywords: *Augmented Reality (AR); Virtual Reality (VR); Three-Dimensional Computer Graphics; Raster Computer Graphics; Classical Graphic Techniques, Lithography*

ИНТЕРПРЕТИРАНЕ НА СЮЖЕТИ В ПРОИЗВЕДЕНИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ ИЗКУСТВА, ЧРЕЗ СЪЧЕТАНИЕ НА ДИГИТАЛНИ И КЛАСИЧЕСКИ МЕДИИ

Светослав Косев

Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“, Велико Търново, България

Абстракт: *Класическите графични техники са доказали ефективността си при създаването на тиражирани печатни произведения. В резултат на факта, че се класифицират като класически обаче, се получава граница, която ги причислява към жанровете, извън обсега на съвременните технологични средства. Тук ще разгледам един начин за съчетаване на различни медии, с цел създаването на серия художествени произведения от различен характер. Тези медии от една страна включват високотехнологични средства като добавена реалност (AR), виртуална реалност (VR), триизмерна компютърна графика и растерна компютърна графика и от друга споменатите класически графични техники и в частност литография.*

Ключови думи: *добавена реалност (AR); виртуална реалност (VR); триизмерна компютърна графика; растерна компютърна графика; класически графични техники, литография*

THE CONCEPT OF INTERACTION AND AUGMENTED REALITY IN ARTWORKS

Atanas Markov

University of Veliko Tarnovo "St. Cyril and St. Methodius", Veliko Tarnovo, Bulgaria

a.markov@ts.uni-vt.bg

Abstract: *This research explores the way in which works of visual art using augmented reality (AR) interact with the recipient. The expanded capabilities of new technologies allow the stimulation of human senses at a higher level, which opens wider perspectives for visual artists for new creative pursuits. Such artists with their works try to include the observer in them, challenging his senses, both physically and psychologically. Thus, through the interaction work-observer is given a new role for the viewer as an active participant and this makes his emotional experience more complete. Historical connections between the concept of interactivity, augmented reality and the visual arts are also sought. Last but not least, personal experience in creative searches in the field of augmented reality interactive art is shared.*

Keywords: *Augmented Reality (AR), Interactive Art, Visual Art*

КОНЦЕПЦИЯТА ЗА ИНТЕРАКЦИЯ И ДОБАВЕНА РЕАЛНОСТ В ПРОИЗВЕДЕНИЯ НА ИЗКУСТВОТО

Атанас Марков

ВТУ "Св. Св. Кирил и Методий", Велико Търново, България

Абстракт: *В изследването се разглежда начина, по който си взаимодействат произведения на визуалните изкуства, използващи добавена реалност (Augmented reality, AR) с реципиента. Разширените възможности на новите технологии позволяват стимулирането на човешките сетива на едно по-високо ниво, като това открива по-широки перспективи пред визуалните артисти за нови творчески търсения. Такива художници със своите творби се опитват да включат наблюдателя в тях, като предизвикват сетивата му, както на физическо, така и на психологическо ниво. Така чрез взаимодействието творба-наблюдател се дава нова роля за зрителя като активен участник и това прави неговото емоционално преживяване по-пълно. Търсят се и исторически връзки между концепцията за интерактивност, добавената реалност и визуалните изкуства. Не на последно място се споделя и личен опит при творческите търсения в областта на интерактивното изкуство с добавена реалност.*

Ключови думи: *добавена реалност, интерактивно изкуство, Визуални изкуства*

CALLIGRAPHY AND ITS EFFECTS ON HUMANS. CONTEMPORARY PROBLEMS AND FUTURE DEVELOPMENT.

Simeon Zhivkov Zhelev

University of Veliko Tarnovo "St. Cyril and St. Methodius", Veliko Tarnovo, Bulgaria

simeonzhivkovzhelev@abv.bg

Abstract: *In the age of digitalization, we less often find handwritten text. Much of our conversations, thoughts and ideas are visualized through various digital media, and sometimes pictograms and short videos substitute the written word. This type of communication leads to a variety of problems, such as loss of concentration, slowing down the thought process and making it difficult to speak fluently and smoothly. This is especially noticeable in students and adolescents. In this context, calligraphy finds a special place as a proven and established means of strengthening personal qualities. In this report, I will focus on the positive impact of calligraphy on those who practice it, as well as on its future development in digital environments.*

Keywords: *calligraphy, digital environments, personal qualities*

КАЛИГРАФИЯТА И НЕЙНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ЧОВЕКА. СЪВРЕМЕННИ ПРОБЛЕМИ И БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ.

Симеон Живков Желев

ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, Велико Търново, България

Абстракт: *В ерата на дигитализация срещаме все по-рядко ръчно изписания текст. Голяма част от нашите разговори, мисли и идеи се визуализират чрез различните дигитални медии, а понякога пиктограмите и кратките видеа изместват писаното слово. Този тип комуникация води до най-различни проблеми, като загуба на концентрация, забавя се мисловния процес и се затруднява плавното и гладко словесно изразяване. Това е особено изразено при учениците и подрастващите. В този контекст калиграфията намира специално място, като доказано и утвърдено средство за засилване на личностните качества. В настоящия доклад ще обърна внимание на позитивното въздействие на калиграфията върху тези които я практикуват, както и за нейното бъдещо развитие в дигиталните среди.*

Ключови думи: *калиграфия, дигитални среди, личностни качества*

MADONNA IMMACULATE CONCEPTION IN INDO-PORTUGUESE COLLECTION OF NATIONAL GALLERY

Alexandra Yaneva

National Gallery, Sofia, Bulgaria

alexi.yaneva@gmail.com

Abstract: *Added in 1981 collection of Indo-Portuguese sculpture of National gallery is rare and a little investigated one. Going back to 17th century Madonna Immaculate Conception is chosen to be patronal representation of Portugal and later on it is being widespread in Goa, political and cultural center of the metropolis in India. Western European iconography of the Madonna is transformed by indian craftsman in a intriguing way. Collection of National gallery possess several examples which I have the intention to study and present to the public. Hopefully contribution of my paper will be presenting the phenomenon of Indo-Portuguese sculpture through one of the most sacred figures in Christianity - The Madonna.*

Keywords: *Indo-Portuguese art/ Christianity/ Madonna/ rare collections/ National gallery*

DOCUMENTATION AND POPULARIZATION OF THE KOPRIVSHTITSA'S NATIONAL FESTIVALS OF FOLKLORE

Galina Denkova

Institute of art Studies, BAS, Sofia, Bulgaria

galina_doncheva@yahoo.com

Abstract: *This text considers the problem of conserved written, audio and audiovisual memory of the Koprivshitsa's National Festivals of Folklore. The scientific documentation of all eleven editions is consistently examined (questionnaires, forms, audio and audiovisual materials). After that it is given information about the public resonance to the significant cultural event by the media (Bulgarian National Television, Bulgarian National Radio, periodical press, Internet). At the end of this article it is covered also the financial aspect of the audio and audiovisual documentation.*

Keywords: *Koprivshitsa's National Festivals, Documentation, Popularization.*

ДОКУМЕНТИРАНЕ И ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ СЪБОРИ НА БЪЛГАРСКОТО НАРОДНО ТВОРЧЕСТВО В КОПРИВЩИЦА

Галина Денкова

*Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките,
София, България*

Абстракт: *В текста се разглежда въпросът за съхранената писмена, звукова и аудиовизуална памет от Националните събори на българското народно творчество в Копривщица. Последователно се изследва научната документация от всички досега проведени единадесет издания на форума (анкетни карти, формуляри, аудио и видеозаписи и др.). След това се дават сведения за общественото популяризиране на мащабното културно събитие чрез средствата на медиите (основно от Българската национална телевизия, Българското национално радио, периодичния печат, интернет). В края на материала е засегната и финансовата страна на аудио и аудиовизуалната документация.*

Ключови думи: *Национални събори в Копривщица, документация, популяризиране.*

COMMUNICATING CULTURAL HERITAGE IN THE SOCIAL MEDIA ERA - PROBLEMS, BENEFITS AND BUSINESS MODELS

Roumena Kalcheva

Institute of Art Studies, Bulgarian Academy of Sciences, Sofia, Bulgaria

roumar@gmail.com

Abstract: *Digital marketing and social media in the last few years turned themselves into a mandatory communication tool when we want to reach our audience faster and to engage it better with the cultural site we're popularizing. Although this territory remains neglected when it turns to our cultural heritage. The existing examples of successful online presence in social media are mostly exceptions, but even then there is missing overall communication strategy. This article examines this problem based on specific examples and looks for reasons why the presence of cultural and historical sites on social media is often ineffective or completely absent. The research aims to provide guidelines on how specific business models can be applied to the promotion of various cultural sites in the country.*

Keywords: *Digital Marketing, Social Media, Cultural Heritage, Engaging the Community, Communication*

КОМУНИКАЦИЯТА НА КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО В ЕРАТА НА СОЦИАЛНИТЕ МЕДИИ - ПРОБЛЕМИ, ПОЛЗИ И БИЗНЕС МОДЕЛИ

Румена Калчева

*Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките,
София, България*

Абстракт: *Дигиталният маркетинг и социалните медии през последните години се превърнаха в задължителен комуникационен инструмент когато говорим за бързо достигане до желаната аудитория и нейното ангажиране с обекта, който популяризираме. Въпреки това тази територия остава все още negliжирана когато става дума за културното ни наследство. Изключения са по-скоро примерите за успешно онлайн присъствие в социалните медии, но дори и при тях се забелязва липса на цялостна комуникационна стратегия. Настоящата статия разглежда този проблем, базирайки се на конкретни примери и търси причините за това защо присъствието на културно-исторически обекти в социалните медии често е неефективно или изцяло липсва. Изследването си поставя за цел да даде насоки за това как конкретни бизнес модели могат да бъдат приложени към популяризирането на различни културни обекти в страната.*

Ключови думи: *дигитален маркетинг, социални медии, културно-историческо наследство, ангажиране на обществото, комуникация*

MUSEUM PEDAGOGY: PURPOSE, FUNCTIONS AND POTENTIAL OF 3D EDUCATIONAL MATERIALS FOR CULTURAL HERITAGE

Kalina Sotirova-Valkova

Institute of Mathematics and Informatics - Bulgarian Academy of Sciences, Sofia, Bulgaria

kalina@math.bas.bg

Abstract: *The article examines the 3D prints of cultural assets for educational purposes from museum pedagogy perspective with emphasis on analysis and systematization of their function, use in learning environment and accessibility requirements for people with special needs. The potential of 3D educational resources in STE(A)M training and popularization of science is great, incl. in Bulgaria; the text will show good practices in this area as well.*

Keywords: *Museum Pedagogy, 3D Educational Materials, Heritage*

МУЗЕЙНА ПЕДАГОГИКА: ЦЕЛ, ФУНКЦИИ И ПОТЕНЦИАЛ НА 3D УЧЕБНИ МАТЕРИАЛИ ЗА КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Калина Сотирова-Вълкова

Институт по математика и информатика - Българска академия на науките, София, България

Абстракт: *Статията разглежда тримерните отпечатки на обекти от културното наследство с обучителна цел от перспективата на музейната педагогика и стандартите за дигитална достъпност, като акцентът ще е анализ и систематизация на тяхната функция, употребата им в учебна среда, и изискванията за достъпността им за хора със специални потребности. Потенциалът на тримерните ресурси в навлизащото и в България STE(A)M обучение и популяризацията на науката е голям, като в текста ще бъдат посочени добри практики и в тази сфера.*

Ключови думи: *музейна педагогика, 3D учебни материали, наследство*

TYPOGRAPHY AND LETTER. INTRODUCTION AND ESSENCE

Radimira Yordanova

University of Veliko Tarnovo "St. Cyril and St. Methodius", Veliko Tarnovo, Bulgaria

booxs36@gmail.com

Abstract: *We can consider typography as a method by which information reaches a group of recipients. Letters are inseparable of our everyday life. Historically, we all know the metamorphoses of written signs to look the way they do today. From naturalism to abstraction, from complex communication systems known to a handful of enlightened people, to increasingly logical systems of writing.*

Historically, we define typography as art and craft of designing letters. Letters that should be printed on physical media. Nowadays, the context in which typography is used is more complex. All arranged letters, regardless of medium (carrying a conventional meaning is not even mandatory), which reach the recipient has a typographic dimension.

Keywords: *Typography, letter, Introduction, essence*

ТИПОГРАФИЯ И БУКВА. ВЪВЕДЕНИЕ В ТЯХНАТА СЪЩНОСТ.

Радимира Йорданова

ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, Велико Търново, България

Абстракт: *Типографията може да се разгледа като метод, чрез който дадена информация достига до група от реципиенти. Буквите са неразделна част от ежедневието на съвременния човек. В исторически план са добре известни метаморфозите на писмените знаци, за да изглеждат по начина по който изглеждат днес. От натурализъм към абстракция, от сложни системи за комуникация, известно на шепя просветени хора, към все по-логични системи на изписване и глобално разпространение.*

Най-общо казано, в исторически план, типографията се разглежда, като изкуството и уменията да конструираш букви. Букви, които в следствие се отпечатват върху физически носител. Към днешна дата, контекстът в който се използва типографията е по-широко обхванен. Всички аранжирани букви, без значение от носителя (в някои случаи, дори носенето на конвенционно значение не е задължително), които достигат до реципиент притежават типографски аспект.

Ключови думи: *Типография, буква, въведение, същност*

MUSEUM-BASED APPROACH TO TEACHING ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES FOR TOURISM

Kornelia Boncheva Kostova

University "Professor Asen Zlatarov", Burgas, Bulgaria

bluestones_ngo@abv.bg

Abstract: *The museum-based approach to teaching has been successfully applied in the U.K. Regarding the model's high achievements, we transferred it to EFL learning in the Bulgarian context, experimenting with forty Tourism students from Burgas University "Prof. Asen Zlatarov". It proved to facilitate the learners' progress in English for Tourism and raise their motivation to develop occupationally, building a bridge between the classroom and global communication, addressing target, national, international cross-cultural issues. The topics encompassed Bulgarian and British history, traditions, customs; broadened the learners' horizons, views, interests and engagement, deepened their understanding and respect to others, improved their knowledge. The experiment used digital museum software, allowing visiting exhibits in British and Bulgarian museums, attracting the students' interest in cross-culturalism, artefacts, and historical heritage.*

Keywords: *Museum-Based English Foreign Language Teaching and Learning, Cross-Cultural Studies, Tourism Students, Motivation*

МУЗЕЙНО-БАЗИРАНИЯТ ПОДХОД ПРИ ПРЕПОДАВАНЕТО НА АНГЛИЙСКИ ЗА СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ЦЕЛИ В ТУРИЗМА

Корнелия Бончева Костова

Университет „Професор д-р Асен Златаров“, Бургас, България

Абстракт: *Музейно-базираният подход към преподаването е успешно приложен във Великобритания. Водейки се от високите постижения на модела, ние го трансфирахме в обучението по английски в България. Експериментирахме с четиридесет студенти по туризъм от Бургаския университет „Проф. Асен Златаров“. Подходът доказва, че улеснява напредъка на обучаемите, повишава мотивацията им за професионално развитие, изгражда мост между класната стая и глобалната комуникация. Обучението набляга на практическата приложимост, целивата, националната и международната културна проблематика. Темите обхващат българската/британската история, традиции, обичаи; разширяват кръгозора, интересите и ангажираността на обучаемите, задълбочават телерантността им. Използваният дигитален музеен софтуер, позволи посещение на експонати в британски и български музеи, което привлече интереса на студентите към межкултурализма, артефактите и историческото наследство.*

Ключови думи: *Музейно-базиран подход при преподаването и ученето на английски като чужд език, межкултурни науки, студенти по туризъм, мотивация*

CULTURAL APPROACH TO TEACHING COMMUNICATIVE ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE IN SECONDARY ENGLISH LANGUAGE SCHOOL

Evgenia Atanasova Nacheva

“Vasil Karagyzov” English Language School, Yambol, Bulgaria

nevgenia@abv.bg

Abstract: *The communicative approach requires teaching a foreign language through target, national and global culture. As English is the “lingua franca”, modern students should use English for international communication, aiming at its relevant usage for appropriate socialization and in future occupational/professional practice. The current paper explores a comparative, cross-cultural approach to EFLT in a Bulgarian English Language Secondary classroom. Fifty-two eighth-graders, aged 14 from “Karagiozov” English Language School, Yambol participated in the experiment. The study aimed to improve the quality of EFLT teaching and achieve better socialization of children from various ethnicities, thus educating them in respect, tolerance, non-aggressive behavior, and ethics. Moreover, a way of representing Bulgarian cultural traditions was explored as a means of performance in English, the patriotic defense of national dignity.*

Keywords: *English as a Foreign Language Teaching (EFLT) and Learning, Communicative Approach; Culture*

КУЛТУРЕН ПОДХОД КЪМ ПРЕПОДАВАНЕТО НА КОМУНИКАТИВЕН АНГЛИЙСКИ КАТО ЧУЖД ЕЗИК В АНГЛИЙСКА ЕЗИКОВА ГИМНАЗИЯ

Евгения Атанасова Начева

Езикова гимназия „Васил Карагьозов“, Ямбол, България

Абстракт: *Комуникативният подход към преподаването на чужд език изисква обучение в целева, национална и глобална култура. Тъй като английският е международен език, днешните ученици ще го използват за международна комуникация. Целта ни е те да ползват усвоения чужд език за социализация и специализирани цели в бъдещата си професионална практика. Настоящата статия изследва сравнителен, межкултурен подход към преподаването на английски език в българския контекст. В експеримента участваха 52 осмокласници от Английска езикова гимназия „Карагьозов“, гр.Ямбол. Проучването имаше за цел да подобри качеството на обучението по английски като чужд език и да постигне по-добра социализация на деца от различни етноси, като ги възпитава в уважение, толерантност, неагресивно поведение и етика. Освен това беше приложен подхода за представяне на българските културни традиции на английски език -извор на патриотичната защита и национално достойнство.*

Ключови думи: *преподаване и учене на английски като чужд език, комуникативен подход, култура*

THEATRICAL ANIMATION IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Georgi Vasilev

University of Veliko Tarnovo "St. Cyril and St. Methodius", Veliko Tarnovo, Bulgaria

tvvt@abv.bg

Abstract: *In the present scientific work is studied "The formation of the necessary conceptual apparatus in theoretical and practical preparation of students from pedagogical specialties for the possibilities in the application of the innovative technology of "Theatrical animation" to achieve pedagogical artistry as a competence in the stage of students' education pedagogues - future teachers.*

Keywords: *"Theatrical Animation" to Achieve Pedagogical Artistry as a Competence*

ТЕАТРАЛНА АНИМАЦИЯ В ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

Георги Василев

*Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“, Велико Търново,
България*

Абстракт: *В настоящия научен труд се изследва „Формирането на необходимия понятиен апарат в теоретичната и практическата подготовка на студентите от педагогическите специалности за възможностите при прилагането на иновативната технология на „Театралната анимация“, за постигане на педагогически артистизъм като компетентност в етапа на обучение на студентите педагози - бъдещи учители.*

Ключови думи: *Театрална анимация, понятиен апарат*

WHAT DOES IT MEAN DEMOCRACY TODAY?

Vela Kostadinova

VTU "St. St. Cyril and Methodius", Veliko Tarnovo, Bulgaria

vela_kostadinova@abv.bg

Abstract: *The current war puts the world in a situation that has never been seen before. We are witnessing a crush between two nations in one hand, and on the other we are seeing fight between the civil society and the politics. This situation makes a new world order. It is interesting to understand whether this will be a war between nations themselves or between the political makers and the civil society.*

Keywords: *War, NATO, Russia, Civil Society, Policy Makers*

КАКВО ОЗНАЧАВА ДЕМОКРАЦИЯ ДНЕС?

Вела Костадинова

*Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново,
България*

Абстракт: *Настоящите военни събития поставят света в ситуация, в която, вместо да се създаде сблъсък между враждуващите нации, се създава ситуация на сблъсък между управляващи и гражданско общество.*

От една страна имаме война между Русия и Украйна; вражда между НАТО и Русия; но от друга сме свидетели на гражданското неподчинение и несъгласие на обикновения човек, този, който е далеч от прякото правене на политика. Така в интернационален план имаме от една страна враждуващи по между си политици, а от друга – вражда между политици и гражданско общество. Това е невиджана до сега ситуация в световен план и нейният развой би бил интересен за наблюдение и интерпретация. Кой ще се окаже губещ в така създалата се ситуация? Дали ще победят политиците? Дали оръжията ще вземат превес над мнението на масата от хора? Или напротив – гласът на разума и на тълпата ще успее да порази неблагоприятното на власт – имащите?

Ключови думи: *война, Русия, НАТО, гражданско общество, политици*

CONCEPTUAL MODEL OF A PASSPORT FOR ACCESSIBILITY OF MUSEUMS IN BULGARIA FOR PEOPLE WITH SPECIAL NEEDS

Vesela Georgieva, Galina Bogdanova

Institute of Mathematics and Informatics, BAS, Veliko Tarnovo, Bulgaria

vessy95georgieva@gmail.com

Abstract:

Keywords: *Accessibility, Museums, People with Special Needs*

КОНЦЕПТУАЛЕН МОДЕЛ НА ПАСПОРТ ЗА ДОСТЪПНОСТ НА МУЗЕИТЕ В БЪЛГАРИЯ ЗА ХОРА СЪС СПЕЦИАЛНИ ПОТРЕБНОСТИ

Весела Георгиева, Галина Богданова

*Институт по математика и информатика при БАН, Велико Търново,
България*

Абстракт:

Ключови думи: *достъпност, музеи, хора със специални потребности*

DIGITAL COLLECTION OF RUSSIAN FOLKLORE OF NOVOSIBIRSK REGION

Anna Grinevich

*Institute of Philology of Siberian Branch of Russian Academy of Science, Novosibirsk,
Russia*

anngrinevich@gmail.com

Abstract: *A digital collection of russian folklore was prepared during 2021. It merges in an electronic database resources collected in Novosibirsk region and published from 1969 to 2021. The collection represents mostly singing folklore. A special place in the collection is occupied by wedding folklore. The information system is based on CIDOC-CRM standard ontology. Neo4j Graph Database was used to store ontologies. The main concept of the CIDOC-CRM Event was adapted to describe a process of collecting and preparing folklore resources. Actors were interpreted as a persons who are involved in the preparation of materials: collectors, translators, people responsible for transcribing audio recordings, etc. Some properties related to Actors, Places and some other entities could not be expressed in CIDOC-CRM in an appropriate way. They were enriched with additional properties imported from the FOAF, DBpedia and GeoNames, the rest are new properties.*

Keywords: *Russian Folklore, Ontology*

SEMANTIC MODELING OF THE BULGARIAN REVIVAL ARCHITECTURE FOR THE MODERN FORMS OF ALTERNATIVE TOURISM

Sebiha Madanska

University of Plovdiv "Paisii Hilendarski", Plovdiv, Bulgaria

sebimadanska@uni-plovdiv.bg

Abstract: *The article presents an interdisciplinary approach to the Bulgarian Revival architecture - on the one hand there are architectural norms in historical terms, and on the other the practices of digitalization, modern technologies (artificial intelligence, intelligent agents, ontologies). Their intersection is the preservation of cultural, historical and architectural heritage, and at the same time respect for the individual interests of tourists.*

Keywords: *Bulgarian Revival Architecture; Ontologies; Alternative Tourism; Intelligent Tourist Guide*

СЕМАНТИЧНО МОДЕЛИРАНЕ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪЗРОЖДЕНСКА АРХИТЕКТУРА ЗА СЪВРЕМЕННИТЕ ФОРМИ НА АЛТЕРНАТИВЕН ТУРИЗЪМ

Себиха Маданска

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ Пловдив, България

Абстракт: *Статията представя интердисциплинарен подход по отношение на българската възрожденска архитектура – от едната страна стоят архитектурните норми в исторически план, а от друга практиките за дигитализация, съвременните технологии (изкуствен интелект, интелигентни агенти, онтологии). Тяхна пресечна точка е съхраняването на културно-историческото и архитектурно наследство, и в същото време зачитане на индивидуалните интереси на туриста.*

Ключови думи: *Българска Възрожденска архитектура; Онтологии; Алтернативен Туризм; Интелигентен Туристически Пътеводител*

DIGITAL ARCHAEOLOGICAL CHARCOAL: DIGITALISATION OF ANTHRACOLOGICAL MATERIAL

Mila Andonova, Snejina Popova, Dimitar Katsarski and Polina Stoyanova

Institute of Biodiversity and Ecosystem Research, Bulgarian Academy of Sciences, Sofia, Bulgaria

m.andonovae@gmail.com

Abstract: *“The current presentation represents an integral from a larger project dedicated to analysing, quantifying, and digitalising archaeological charred wood remains originating from Ancient Serdica. However, our aim here is to emphasise the various aspects of digitalisation of the anthracological material, including the challenges over visualisation and small sample size. In this respect and in order to aid the accessibility to this kind of tangible cultural heritage, one of the major outcomes of our project captures the creation of an Open Access online resource, which contains micrographs of this digitalised material. In addition, the design of this web resource is thought to remain open for further layering up of future case studies and their respective charred wood remains”.*

Keywords: *Archaeology, Wood charcoal, Digitalisation, Open Web Resources*

ДИГИТАЛНА АРХЕОЛОГИЧЕСКА ДЪРВЕСИНА: ДИГИТАЛИЗАЦИЯ НА АНТРАКОЛОГИЧЕН МАТЕРИАЛ

Мила Андонова, Снежина Попова, Димитър Кацарски, Полина Стоянова

Абстракт: *Настоящата презентация съставлява интегрална част от по-голям проект посветен на анализа, квантифицирането и дигитализацията на археологическа овъглена дървесина, която произхожда от Антична Сердика. Нашата конкретна цел тук е да подчертаем различните аспекти от дигитализацията на антракологичен материал, включително предизвикателствата пред визуализацията му и неговия малък размер. В този смисъл, както и за да улесним достъпа до този тип материално културно наследство, един от основните очаквани резултати на нашия проект е създаването на интернет ресурс с отворен достъп, който да съдържа микрографии на дигитализирания материал. В допълнение, дизайнът на този виртуален ресурс включва и възможността за неговото надграждане с антракологичен материал от други археологически обекти.*

Ключови думи: *Археология, овъглена дървесина, дигитализация, отворени интернет ресурси.*

THE MIDNIGHT OFFICE AS LITURGICAL ORDER IN BULGARIAN ORTHODOX CHURCH – BULGARIAN PATRIARCHATE

Paskal Piperkov

*Institute of Mathematics and Informatics - Bulgarian Academy of Sciences, Veiiiko
Tarnovo, Bulgaria*

ppiperkov@yahoo.com

Abstract: *In the talk is developed an analysis of the structure of the Midnight Office in Bulgarian Orthodox Church – Bulgarian Patriarchate, in respect to the different forms – weekdays, Saturday, Sunday, festive, Holy Saturday and Easter. The particularities are synthesized in common pattern of the Midnight Office, aimed to include in expert information system for liturgy of Bulgarian Orthodox Church – Bulgarian Patriarchate.*

Keywords: *Orthodox Liturgy, Midnight Office, Expert System*

ПОЛУНОЩНИЦАТА КАТО БОГОСЛУЖЕБЕН ЧИН В БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

Паскал Пиперков

Институт по математика и информатика - БАН, Велико Търново, България

Абстракт: *В доклада се прави анализ на богослужебния чин на полунощницата в Българската православна църква – Българска патриаршия, като се отчитат различните видове – ежедневна, съботна, възкресна, празнична, на Велика събота и Пасхална. Особеностите са синтезирани в общ модел на полунощницата с цел включване в експертна информационна система за богослужението в Българската православна църква – Българска патриаршия.*

Ключови думи: *Православно богослужение, полунощница, експертна система.*

DIGITALIZATION AND PRESENTATION IN THE ELECTRONIC CATALOG OF THE UNIQUE COLLECTION “PHYSICAL APPLIANCES AND APPARATUS” OF THE NATIONAL MUSEUM OF EDUCATION - GABROVO

Angel Sherilov

National Museum of Education - Gabrovo, Gabrovo, Bulgaria

angel_40@abv.bg

Abstract: *The scientific communication presents some aspects of the research related to digitalization, preservation and presentation of the cultural and historical heritage in the National Museum of Education - Gabrovo to the public.*

Through the full digitalization of the collection, we have achieved a complete disclosure of the cultural, scientific and cognitive value of the physical devices and apparatus stored by us.

Based on the additional and specific metadata obtained and included in the scientific passports, we created an electronic catalogue "Instruments and apparatus in physics" (used in the Bulgarian school from the XIX century to the 40s of the XX century) using modern digital technologies. Today it is available on the museum's website: <https://nmo-shkolo.com/>.

Keywords: *Collection, Digitalization, Preservation, Presentation, Cultural Values.*

ДИГИТАЛИЗАЦИЯ И ПРЕДСТАВЯНЕ В ЕЛЕКТРОНЕН КАТАЛОГ НА УНИКАЛНАТА КОЛЕКЦИЯ „ФИЗИЧНИ УРЕДИ И АПАРАТИ“ НА НАЦИОНАЛЕН МУЗЕЙ НА ОБРАЗОВАНИЕТО - ГАБРОВО

Ангел Шерилов

Национален музей на образованието - Габрово, Габрово, България

Абстракт: В научното съобщение са представени някои аспекти от изследванията, свързани с дигитализация, запазване и представяне на културно-историческото наследство в Национален музей на образованието – Габрово пред публика.

Чрез пълната дигитализация на колекцията постигнахме цялостно разкриване на културната, научна и познавателна стойност на физическите уреди и апарати съхранявани от нас.

На базата на получените и включени в научните паспорти допълнителни и специфични метаданни създадохме електронен каталог „Уреди и апарати по физика“, (използвани в българското училище от XIX век до 40-те години на XX век) като използвахме съвременни цифрови технологии. Днес той е достъпен на уебсайта на музея: <https://nmo-shkolo.com/>.

Ключови думи: колекция, дигитализация, опазване, представяне, културни ценности

DATA STORAGE FROM THE EGYPTIAN PYRAMIDS TO THE FUTURE - KEY ROLE FOR THE CULTURAL HERITAGE PRESERVATION SUCCESS

Radoslav Markov

*Institute of mathematics and informatics Bulgarian academy of science, Sofia
Bulgaria*

rado.markov@math.bas.bg

Abstract: Will be reviewed key data storage technologies from the ancient world to the future from labs with some theoretical points. Will be reviewed advantages and disadvantages of different storage technologies. Will be explained demand for storage of the current preservation technologies. By use-cases will be made comparative evaluation of current and future storage technologies.

Keywords: Preservation, Storage, Cultural Heritage, Audiovisual Archives

СЪХРАНЕНИЕТО НА ДАННИ ОТ ЕГИПЕТСКИТЕ ПИРАМИДИ ДО БЪДЕЩЕТО - КЛЮЧОВ ФАКТОР ЗА УСПЕХА НА ДОСТЪПА ДО КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

Радослав Марков

Институт по математика и информатика - БАН, София България

Абстракт: Ще бъде разгледана историята на съхранението на данни от Египетските пирамиди до бъдещето от лабораториите с известни теоретични постановки. Ще бъдат показани преимуществата и недостатъците на различните технологии за съхранение на данни. Ще бъде обяснени изискванията за съхранение на данни на текущите технологии в дигитализацията на културното наследство. С помощта на примери ще бъде направена сравнителна оценка на сегашни и бъдещи технологии на съхранение

Ключови думи: съхранение на данни, културно наследство, дигитализация, аудиовизуални архиви

DIGITIZED HERITAGE: ALEXANDER BOZHINOV FOR ALEKO KONSTANTINOV

Darina Ilieva

Sofia University "Kliment Ohridski", Sofia, Bulgaria

dari_bas@abv.bg

Abstract: *"It is widely known that the two great Bulgarians are relatives. They express through words and drawings their love for nature, their admiration for Bulgaria, and a deep look at the everyday life of ordinary people. They share a sense of motherland, nationality, ideals, they share the dream of a worthy future for Bulgaria.*

Today, thanks to the digitized archive of the father of the Bulgarian caricature, one can easily trace the artist's admiration for the writer's sharp pen over the years".

Keywords: *Digitalization, Archive, Nature.*

ДИГИТАЛИЗИРАНО НАСЛЕДСТВО: АЛЕКСАНДЪР БОЖИНОВ ЗА АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ

Дарина Илиева

СУ „Климент Охридски“, София, България

Абстракт: *Роднинската връзка на двамата големи българи е широко известна. Те предават с думи и четка любовта си към природата, преклонението си към българското, задълбочения поглед към ежедневието на обикновените хора. Еднакво е тяхното усещане за родина, народ, идеали, еднаква е тяхната мечта за достойно бъдеще на България.*

Днес, благодарение на дигитализирания архив на бащата на българската карикатура, може лесно и достъпно да се проследи в годините преклонението на художника пред острото перо на писателя.

Ключови думи: *дигитализация, архив, природа.*

THE MOST COMMON TYPES OF LAPSUS CALAMIS IN GRAPHOSTYLISTICS OF MODERN COMPUTER-MEDIATED SPEECH

Mariyan Petrov

“ASPA” GP, Sofia, Bulgaria

aspabg@abv.bg

Abstract: *The report examines the most common orthographic and punctuation lapsus calamis in graphostylistics of modern computer-mediated speech. The examples are from the social network “Facebook” and the emphasis is on the incorrect use of the glide “ŷ” in the inflection of nouns in the plural tantum and the incorrect use of commas at the end of subordinate clause.*

Keywords: *Lapsus Calami, Graphostylistics, Computer-Mediated Speech, Glide, Commas at the End of Subordinate Clause*

НАЙ-ЧЕСТО СРЕЩАНИТЕ ВИДОВЕ ЛАПСУС КАЛАМИ В ГРАФОСТИЛИСТИКАТА НА СЪВРЕМЕННАТА КОМПЮТЪРНО ОПОСРЕДСТВАНАТА РЕЧ

Мариян Петров

„АСПА“ СД, София, България

Абстракт: *Докладът разглежда най-често срещаните ортографски и пунктуационни лапус калами в графостилистиката на съвременната компютърно опосредствана реч. Примерите са от социалната мрежа „Фейсбук“ и акцентът е върху неправилното използване на глайда „ŷ“ във флексията при субстантиви в плуралия тантум и неправилното използване на затварящата запетая.*

Ключови думи: *лапус калами, графостилистика, компютърно опосредствана реч, глайд, затваряща запетая*

MORE ON THE ISSUE OF THE ARTICLES IN THE BULGARIAN LANGUAGE

Stefka Petrova

Sofia University "Kliment Ohridski", Sofia, Bulgaria

stefi38@abv.bg

Abstract: *The definite articles in the Bulgarian language are distinguished by some specific features, some of which are: first, for m.r. ed.h. there are two forms; second - in writing the same is noted in four ways; third - the use of the full and short article depends on syntactic conditions, etc. The author expresses her opinion for accepting only the full form of the defining article for the masculine gender, using scientific and pragmatic arguments and proving the unnecessaryness of the short form.*

Keywords: *Bulgarian Language, Article, Syntax.*

ОЩЕ ВЕДНЪЖ ПО ВЪПРОСА ЗА ЧЛЕНУВАНЕТО В БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Стефка Петрова

СУ „Климент Охридски“, София, България

Абстракт: *Определителният член в българския език се отличава с редица специфични особености, някои от които са: първо, за м.р. ед.ч. има две форми; второ – писмено същият се отбелязва по четири начина; трето – употребата на пълния и краткия член зависи от синтактични условия и др. Авторката излага своето мнение за приемането само на пълната форма на определителния член за мъжки род, като си служи с научни и прагматични доводи и доказва ненужността от кратката форма.*

Ключови думи: *български език, членуване, синтаксис.*

INTRODUCING CONSTITUTIONALISM IN THE BALKANS. COMPARATIVE LEGAL AND HISTORICAL REVIEW.

Nia-Sirma Petrova

Sofia University "St. Kliment Ohridski", Sofia, Bulgaria

nia_sirma@abv.bg

Abstract: *The report examines the beginning of constitutionalism in the Balkan region from the beginning of the XIX to the beginning of the XXI century. The specifics of constitutionalism as an ideological and political movement in the area can be reduced to the following - extremely fast development, strong foreign influence, preference of the constitutional monarchy as a form of government. The aim of the paper is to present a broader comparative view of the process of establishing constitutionalism in Balkan countries.*

Keywords: *Constitutionalism, Balkans, History*

ВЪВЕЖДАНЕ НА КОНСТИТУЦИОНАЛИЗМА НА БАЛКАНИТЕ. СРАВНИТЕЛЕН ПРАВЕН И ИСТОРИЧЕСКИ ПРЕГЛЕД.

Ния-Сирма Петрова

Софийски университет "Св. Климент Охридски", София, България

Абстракт: *В доклада се разглежда въвеждането на конституционализма в региона на Балканите в периода от началото на XIX до началото на XXI в. Спецификата на конституционализма като идейно и политическо движение в района може да бъде сведена до следното – изключително бързо развитие, силно чуждестранно влияние, предпочитание на конституционната монархия като форма на управление. Целта на изложението е да се представи по-широк сравнителен поглед върху процеса на въвеждането на конституционализма в страните на Балканския полуостров.*

Ключови думи: *конституционализъм, Балкански полуостров, история*

BASIC ARCHITECTURE OF SEMANTIC ELEMENTS ABOUT ACCESSIBILITY KNOWLEDGE

Nikolay Noev

*Institute of Mathematics and Informatics at the Bulgarian Academy of Sciences,
Veliko Tarnovo, Bulgaria*

nickey@math.bas.bg

Abstract: *The report presents a research of the basic structure and content of the ontology of accessibility. It is present the main ontological and semantic parts of the studied knowledge in this field. It is also present the main connections and relationships between common areas of information. This research is the result of the implementation of activities on an interdisciplinary project "Digital Accessibility for People with Special Needs: Methodology, Conceptual Models and Innovative Ecosystems".*

Keywords: *Semantic Web, Ontology Structures, Knowledge of Accessibility, Semantic Elements and Relations*

ОСНОВНА АРХИТЕКТУРА НА СЕМАНТИЧНИ ЕЛЕМЕНТИ ОТНОСНО ЗНАНИЕ ЗА ДОСТЪПНОСТТА

Николай Ноев

*Институт по математика и информатика при Българска академия на
науките, Велико Търново, България*

Абстракт: *Доклада представя проучване на основната структура и съдържание на онтология за достъпността. Представени са основните онтологични и семантични части на проученото знание в тази област. Също така са представени и основните връзки и взаимоотношения между общи области на информация. Това изследване е резултат по изпълнение на дейности по интердисциплинарен проект „Дигитална достъпност за хора със специални потребности: методология, концептуални модели и иновативни екосистеми“.*

Ключови думи: *Семантична мрежа, онтологични структури, знание за достъпност, семантични елементи и взаимовръзки*

DIGITALLY ACCESSIBLE PRESENTATION AND ARCHITECTURE OF DIVERSE WEB CONTENT - STANDARDS AND RECOMMENDATIONS

Kalina Sotirova-Valkova, Mirena Ekmedzi, Negoslav Sabev, Nikolaj Noev

*Institute of Mathematics and Informatics - Bulgarian Academy of Sciences, Sofia,
Bulgaria*

kalina@math.bas.bg

Abstract: *The article discusses the basic principles of digital accessibility standards for presenting text, images, audio and video content on the Internet (in heritage and education areas), recommendations for their proper application on websites. The focus of the text is the point of view of web developers and users with visual impairments, presentation of good practices, and specific recommendations for the appropriate presentation and assessment of digital accessibility online.*

Keywords: *Digital Accessibility, Web Architecture, Standards*

ДИГИТАЛНО ДОСТЪПНО ПРЕДСТАВЯНЕ И АРХИТЕКТУРА НА РАЗНОРОДНО УЕБ СЪДЪРЖАНИЕ - СТАНДАРТИ И ПРЕПОРЪКИ

*Калина Сотирова-Вълкова, Мирена Тодорова-Екмекджи, Негослав
Събев, Николай Ноев*

*Институт по математика и информатика - Българска академия на
науките, София, България*

Абстракт: *Статията разглежда основните принципи на стандартите за дигитална достъпност за представяне на текст, изображения, аудио и видео съдържание в Интернет (в области наследство и образование), както и препоръки за тяхното правилно приложение в уеб сайтове. Фокусът на текста е гледната точка на разработчици и потребители със зрителни дефицити, представяне на добри практики и конкретни препоръки за подходящо представяне и оценка на дигитална достъпност онлайн.*

Ключови думи: *дигитална достъпност, уеб архитектура, стандарти*

DIGITAL PRESENTATION, PROBLEMS, SOLUTIONS AND ACCESSIBILITY OF INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE IN BULGARIA

Mirena Todorova-Ekmekci

Institute of Ethnology and Folklore Studies with Ethnographic Museum, Bulgarian Academy of Sciences, Sofia, Bulgaria

mhtodorova@gmail.com

Abstract: *The author researches how intangible cultural heritage in Bulgaria is presented online and digitally and whether it is accessible to a wide range of audiences, including people with disabilities. Several examples from museums and not only have been studied, including customs, folklore, crafts, and storytelling. The research summarizes problems encountered by representatives of institutions and consumers in the presentation and perception of intangible cultural heritage and possible solutions via digital technologies and practices.*

Keywords: *digital, presentation, accessibility, intangible cultural heritage*

ПРОБЛЕМИ, ДОСТЪПНОСТ И ВЪЗМОЖНИ РЕШЕНИЯ ПРИ ДИГИТАЛНОТО ПРЕДСТАВЯНЕ НА НЕМАТЕРИАЛНОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО В БЪЛГАРИЯ

Мирена Тодорова-Екмекджи

Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН, София, България

Абстракт: *Авторът изследва как нематериалното културно наследство в България бива представяне онлайн и дигитално и дали то е достъпно за широка аудитория, включително хора с увреждания. Изследвани са няколко примера от музеи и не само с обичаи, фолклор, занаяти, разказване на истории. Очертани са проблеми, които представители на институциите и потребители срещат при представянето и възприемането на нематериалното културно наследство и възможни решения чрез дигитални технологии и практики.*

Ключови думи: *достъпност, дигиталното представяне, нематериалното културно наследство*

MAIN FUNCTIONALITY OF A PLATFORM FOR PRESENTING KNOWLEDGE IN THE FIELD OF ACCESSIBILITY

Nikolay Noev, Negoslav Sabev, Galina Bogdanova

*Institute of Mathematics and Informatics at the Bulgarian Academy of Sciences,
Veliko Tarnovo, Bulgaria*

nickey@math.bas.bg

Abstract: *This report presents the main functional modules of the structure of an online platform providing information and content in the field of accessibility. The main possibilities of the platform for presenting diverse content from the subject area are analyzed, as well as the possibilities for learning, personalization, storage, evaluation and others. This research is the result of the implementation of activities on an interdisciplinary project “Digital Accessibility for People with Special Needs: Methodology, Conceptual Models and Innovative Ecosystems”.*

Keywords: *Online Platform Structure, Functional Modules of Platform, Knowledge Presenting*

ОСНОВНА ФУНКЦИОНАЛНОСТ НА ПЛАТФОРМА ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА ЗНАНИЕ В ОБЛАСТТА НА ДОСТЪПНОСТТА

Николай Ноев, Негослав Събев, Галина Богданова

*Институт по математика и информатика при Българска академия на
науките, Велико Търново, България*

Абстракт: *Този доклад представя основните функционални модули от структурата на онлайн платформа предоставяща информация и съдържание в областта на достъпността. Анализирани са основните възможности на платформата за представяне на разнородно съдържание от предметната област, както и възможностите за обучение, персонализация, съхранение, оценка и други. Това изследване е резултат по изпълнение на дейности по интердисциплинарен проект „Дигитална достъпност за хора със специални потребности: методология, концептуални модели и иновативни екосистеми“.*

Ключови думи: *Структура на онлайн платформа, функционални модули на платформа, представяне на знание*

FUNDAMENTAL INTERNATIONAL LEGISLATION ON ACCESSIBILITY ISSUES

Negoslav Sabev

*Institute of Mathematics and Informatics, Bulgarian Academy of Sciences, Sofia,
Bulgaria*

negoslavsabev@gmail.com

Abstract: *The article discusses the importance of legislation in the field of the rights of people with disabilities. Binding documents from around the world, as well as texts from European Union documents, are briefly discussed. The main focus is on the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities and the Marrakesh Agreement on Access to Published Works. At European level, two EU directives are being considered - on web accessibility and the European accessibility act.*

Keywords: *Legislation, European Directives, UN Convention, Disability Rights, International Treaties*

ОСНОВОПОЛАГАЩИ МЕЖДУНАРОДНИ АКТОВЕ ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА ДОСТЪПНОСТТА

Негослав Събев

Институт по математика и информатика, БАН, София, България

Абстракт: *Статията разглежда важността на законодателството в областта на правата на хората с увреждания. Накратко се разглеждат обвързващи документи от световен мащаб, както и текстове от документи на Европейския съюз. Основният фокус е върху Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания и споразумението от Маракеш за достъпа до публикувани произведения. На европейско ниво се разглеждат две директиви на ЕС – за уеб достъпност и Европейски акт за достъпност.*

Ключови думи: *законодателство, европейски директиви, конвенция на ООН, права на хората с увреждания, международни договори*

THE ROLL OF DISABILITY IN THE LIVES OF FAMOUS PEOPLE

Negoslav Sabev, Galina Bogdanova

*Institute of Mathematics and Informatics, Bulgarian Academy of Sciences, Sofia,
Bulgaria*

negoslavsabev@gmail.com

Abstract: *The study presents some celebrities with disabilities. Their achievements are an example of how, even in unfavorable conditions, combativeness can overcome the barriers posed by physical condition. Success and recognition in a field can be achieved regardless of limitations. The studies provoke the development of methodologies and tools for the accumulation of biographical data and additional materials for storing information in the cloud. The data are processed and analyzed from the perspective of the role of disability in the lives of the studied individuals. It is envisaged that the methodology, tools and digital archive will be integrated into a socially oriented digital ecosystem for accessibility.*

Keywords: *Accessibility, Famous People, Disability, Digital Archive, Achievements*

РОЛЯТА НА УВРЕЖДАНЕТО В ЖИВОТА НА ИЗВЕСТНИ ЛИЧНОСТИ

Негослав Събев, Галина Богданова

Институт по математика и информатика, БАН, София

Абстракт: *Изследването представя някои известни личности с увреждане. Техните постижения са пример как дори в неблагоприятни условия борбеността може да преодолее поставяните от физическото състояние бариери. Успех и признание в дадена област може да се постигне независимо от ограниченията. Проучванията провокират разработване на методика и инструментариум за акумулиране на биографичните данни и допълнителни материали за съхранение на информацията в облачното пространство. Данните се обработват и анализират от перспективата на ролята на увреждането в живота на проучените личности. Разглежда се и значението на технологиите за достъпност, без чиято помощ някои от достиженията не биха били възможни. Предвижда се методиката, инструментариумът и дигиталният архив да се интегрират в социално ориентирана цифрова екосистема за достъпност.*

Ключови думи: *достъпност, известни личности, хора с увреждания, дигитален архив, постижения*